

menită să se transmită cadavrului, pe care-l aduce, încetul cu încetul, la viață. Acțiunea de pedepsire are cruzimea la care aspira Artaud, amplificată de ambientul sonor exasperant, care a pus la grea încercare sensibilitatea unui public receptiv, mai degrabă, la divertismentul inteligent decât la ritualul constringent. Ceea ce a plăcut fără rezerve acestui public a fost prestația elegantă și foarte franțuzească a lui Jacques Bourgaux, care a știut să repovestească *Don Quijote* prin gesturi, vorbe și onomatopee, făcându-ne să vedem pe scenă, într-un ecleraș rafinat, Spania Secolului de Aur.

Multașteptatul spectacol *Medeea-Circles*, realizat de Tompa Gábor la Novisad, a impresionat prin rigoarea și severitatea concepției, dar și-a epuizat mesajul practic după primul sfert de oră. Teatrul de dramă intitulat polemic „Nebolshoy” are o trupă foarte omogenă, formată din actori care debordează de talent. Demersul lor este însă cum nu se poate mai tradițional. Adaptarea piesei *Orchestra* de Anouilh a stârnit admirație, dar și plictiseală, mai ales din cauza obstacolului limbii. Din respect pentru oaspeți, spectacolele trupelor din România au fost supratitrate în engleză. Puține trupe străine s-au preocupat, la rândul lor, să-și facă textele inteligibile, iar rușii par a continua să creadă că vorbesc o limbă universală.

Trecând peste multe alte momente de emoție și interes, ne oprim, în final, asupra celui mai complex și mai interesant spectacol al festivalului, *Our life work forgotten Memories* (*Amintirile uitate ale unei vieți create*), de David Maayan, prezentat de Centrul israelian Shlomi pentru muncă și creație. Artistii au reconfigurat spațiul Uzinei mecanice Simerom, transformându-l într-un ambient expresiv, prin care spectatorii trec ca într-o procesiune, oprindu-se în locuri privilegiate, în care energia teatrală explodează mirific. Interactivitatea și inventivitatea își dau mâna pentru a oferi o meditație proaspătă asupra Holocaustului, eliberată de orice clișeu. Spectacolul este pus sub semnul unui splendid citat din *Ecleziastul*, recompus în fața spectatorilor, prin litere mobile: „*Cei vii, într-adevăr, măcar știu că vor muri; dar cei morți nu știu nimic, și nu mai au nici o răsplată, fiindcă până și amintirea li se uită.*”

Noi nu vom uita, însă, emoțiile trăite în cele zece zile de sărbătoare teatrală, ci le vom transforma, în timp, în gânduri de împărțit cititorilor noștri.

Liviu CRISTIAN

X-periențe

La început, când am văzut acronimul (F.I.T.S.), Festivalului Internațional de teatru de la Sibiu, i-am acordat imediat, oarecum amuzat, dar și ludic, sensul atribuit de limba engleză (vb. *a se potrivi în*, vb. *a avea o răbufnire excesivă de activitate*, dar și sensul medical – *a avea o criză soldată cu spasme și pierderea cunoștinței*), ca oricare alt anglofon situat în spațiul globalizant. Toate acestea se potriveau mai ales ediției de anul trecut a F.I.T.S. Anul acesta, cu aceeași energie inspirată de memoria unui festival de teatru de anvergură, am recunoscut același manageriat

În drum spre cetatea Cisnădioarei.

de bună calitate, dar cu o respirație mai scurtă în ansamblul spectacologic prezentat.

Cu amintirea excelentei trupe de teatru *Art&Shok* din Kazakstan, de anul trecut, atât de inovatoare în spectacole de stradă, dar și *in-doors*, am explorat străzile din Sibiu, căutând spațiul alternativ și reprezentația stradală, care a lipsit, cu o singură excepție semnificativă: compania *Evo* din Elveția, susținută de un singur actor, care a performat artistic un eseu despre fragilitatea obiectului, artefactului construit, făcut, iar nu născut. Cu clare influențe din arta de mișcare a actorului japonez, pe un ritm cardiac susținut, actorul, vopsit în alb din cap până în picioare, a alunecat imperceptibil spre pământul reavăn, negru, întruchipând diferite poziții statuare, de fiecare dată mai degradat la nivel epidermic, supus unor intemperii accelerate de mișcarea rafinată. Rezultatul a fost, înspre final, o apariție fantomatică, parțial albă, parțial scorojită, un tablou de natură moartă-re-murită, tributară, fără nici un fel de menajamente, degradării, descompunerii. Timpul diegetic a făcut apel la imaginarea a sute de treceri omenеști în neființă, până la sublimarea fizică a statuii în locul de instalare și închiderea circuitului.

La Secțiunea *reprezentatie de stradă* puteam încadra și amuzantul *one-man-show* al lui Oskar (Australia–Elveția), dar, caracteristica lui este că poate fi văzut oriunde, mai ales într-o cafenea. Scopul său este să destindă, posedând și o caracteristică ironic-interactivă, fără mari declanșări la nivelul trăirilor în public sau tehnicii actorului. Un spectacol pentru toate anotimpurile.

Cel care a incitat, cu adevărat, armata de invitați, precedat și de un workshop, a fost controversatul *Our Lifework Forgotten Memories* (Israel), condus în spațiu alternativ, cel puțin ca propunere – Uzina Simerom. Având coordonata unei *vanitas vanitatum...*, pendulând între tragic și grotesc, făcând apel la destinul tragic al unui popor, reprezentația folosește niște descoperiri mai vechi, aparținând *workshop*-urilor anilor '60-'70: locația labirintică a tramei parcurse de public, treptat, insidios, violentarea psihică, auditivă (prin portavoce), raportul-contactul nefiresc de familiar, purtând o încărcătură emotivă sufocantă, dintre actanți (actorii) și subiecții de distorsionat (publicul), imposibilitatea de sustragere emoțională, chiar fizică, a celui din urmă: ca într-o celulă, ești privit insistent printr-o fantă, buze, dentiții speciale îți șoptesc povești în toate limbile pământului, îți povestesc despre mirosul bunicilor, despre prăjituri și lucruri din care nu a mai rămas nimic...; de sus cad fotografii de familie, certificate de naștere, vederi cu urări de bine, maculatură, efecte personale, mai ales grafice, ale unei societăți oprimate acum 50 de ani... peste alți 50, vor cădea cd-uri de plastic... Într-o îmbinare copleșitoare liminar, actorii se *produc* grotesc, supradimensionați fizic, subdimensionați ca o Giulietta Masina a lui Fellini, falsând virulent sau lasciv sub un reflector circular, suflând idiot într-o goarnă, în fața unei cortine de cabaret, sau de teatru de păpuși, se dă foc obiectelor, amintirilor, cu efecte pirotehnice spectaculoase, la granița dintre circărie de stradă, bâlci și complet abandon psihologic, depresie nervoasă și abandon pasional halucinant. Ceea ce ar fi putut adăuga cu și mai mare impact, ar fi fost locația însăși, care se vede prea puțin în spectacol, pe principiul, în acest caz, un plus de dezolare, un plus de efect. O altă enigmă o reprezintă dansul – timp de zece minute, în prima parte – unei fete, costumate parțial ca un derviş, învărtindu-se în jurul propriei axe. Desigur, putem găsi simbolistici oricâte, important este ca ele să-și aibă unitar rolul. Putem zice că spectacolul în sine își sare, uneori, peste propriile limite, poate tocmai datorită re-locației. Un experiment despre care puteam citi prin cărți, tocmai de aceea atât de binevenit în peisajul teatral românesc.

Un alt spectacol, amplasat în cutie italiană, dar debordând de imaginație tehnică inovatoare în corelație cu dansul, este *D.A.V.E.* (Austria). La nivelul tehnologie de ultimă oră amintește de *Orfeu*, de la Teatrul Foarte Mic, dar, aici, *D.A.V.E.* folosește sentimentul straniului și imposibilului, generate de iluzia percepției unei singure unități de semnificat, care este trupul singurului dansator, corelată cu inducerea unor alte trupuri, prezențe, prin proiecție pe corpul său.

Dacă motorul unui festival de teatru mereu viu este experimentul teatral, *workshop*-ul și reprezentația de stradă, improvizația liberă – cultivate asiduu, atunci nu se explică radializarea în prea multe direcții a ediției F.I.T.S. de anul acesta. Dacă inexistența unei platforme sau titulaturi permanente a Festivalului aduce, pe de o parte, un beneficiu varietății, manifestate în fiecare an sub flamura câte unui slogan – anul acesta a fost Signs/Semne –, pe de o altă parte, nearondarea evenimentului unui scop estetic predominant în simpla alegere a tipului de teatru urmărit, creează confuzie sau pseudooferte.